

Van Pariser Platz via Unter den Linden en Museumsinsel naar Alexanderplatz Highlights van Berlijn (deel 2)

Unter den Linden is het historische centrum van Berlijn. Hier staan de belangrijkste gebouwen en in deze omgeving hebben de belangrijkste gebeurtenissen plaatsgevonden. Aan het oostelijke uiteinde van Unter den Linden stond eeuwenlang het Stadtschloss waar opeenvolgende vorsten resideerden. Daar tegenover ligt het Museumsinsel dat op de erfgoedlijst van de Unesco staat. Aan het westelijke uiteinde van Unter den Linden ligt de Pariser Platz; de ontvangtkamer van het historische Berlijn met als pronkstuk de Brandenburger Tor. De wandeling is ongeveer drie kilometer lang.

Deze wandeling begint bij het S-bahnstation Unter den Linden. We nemen de uitgang Pariser Platz en lopen eerst een stukje naar het westen. We bekijken de Pariser Platz tegen de wijzers van de klok in. Langs het Adlonhotel verlaten we het plein weer. We kijken nog even rechts de Wilhelmstrasse in en lopen dan rechtdoor Unter den Linden op. Het is aan te bevelen om Unter den Linden tot aan het standbeeld van Friedrich der Grosse via de middenberm te bewandelen. Je ziet de gebouwen dan in zijn geheel en kunt links en rechts oversteken als je iets van dichtbij wil zien.

Aan het einde van Unter den Linden steken we via de schlossbrücke het Spreekanaal over en lopen verder via de Karl Liebknechtstrasse. We bekijken links het Museumsinsel en lopen dan via de Liebknechtstrasse door naar de Fernsehturm en de Alexanderplatz. Daar eindigt onze wandeling.

De route is opgedeeld in drie kaarten. Wie de kaarten achter elkaar legt, heeft de hele wandeling van west tot oost in beeld. Daarom kom je in dit stuk verder geen routebeschrijving meer tegen. Je loopt gewoon van west naar oost en wijkt van de route af waar je dat wil. Als je de route verder wil volgen, loop je gewoon terug naar de hoofdas.

Bron kaarten: GoogleMaps

Pariser Platz

De Pariser Platz is zoals gezegd de ontvangtkamer van het historische centrum van Berlijn. De oorspronkelijke naam van het plein was 'Viereck' of 'Quarree'. In 1814, na de overwinning op Napoleon veranderde koning Friedrich Wilhelm III de naam in 'Pariser Platz'. In de tweede wereldoorlog liep het plein zware schade op. Tussen 1961 en 1989 lag de Pariser Platz er pal naast de Berlijnse muur verlaten bij. Vanaf 1993 is het plein helemaal opnieuw ingericht. Hier vind je onder andere de Franse Ambassade (1), het vroegere woonhuis van kunstenaar Max Liebermann (2), de Brandenburger Tor (3), de Amerikaanse ambassade (4), het opvallende gebouw van de DZ-bank (5) en de Akademie der Künste (6).

3. Brandenburger Tor

De Brandenburger Tor (1791) is de voordeur van het historische centrum van Berlijn. Het is de enig overgebleven en verreweg mooiste van in totaal 18 stadspoorten die tot 1867 toegang gaven tot de stad. De poort is de eerste van veel Berlijnse bouwwerken die naar Grieks voorbeeld werden ontworpen en die Berlijn de naam 'Spree-Athene' gaven. Het bouwwerk overleefde de oorlog tegen Napoleon en de tweede wereldoorlog en stond 28 jaar lang in het niemandsland tussen Oost- en West-Berlijn.

Boven op de Brandenburger Tor staat een in brons gegoten beeld van een vierspan met daarop Victoria, de godin van de overwinning. Het beeld is vijf meter hoog. Napoleon nam het beeld in 1807 als trofee mee naar Parijs. Hij gebruikte het om zijn overmacht op Pruisen te tonen. Vijf jaar later werd hij verslagen en kwam het beeld weer terug naar Berlijn.

5. DZ Bank

Het gebouw van de DZ Bank is ontworpen door de extravagante architect Frank O. Gehry die bekendheid verwierf met speelse en opzichtige gebouwen als het Guggenheim in Bilbao. In Berlijn moest hij zich echter inhouden. De strenge bouwvoorschriften gaven weinig ruimte. Gehry heeft een gebouw met twee voorkanten gemaakt. Aan de zijde van de Pariser Platz is de gevel, als gevolg van de strenge bouwvoorschriften, weinig spectaculair. De façade aan de Behrenstrasse is speelser. Het meest heeft Gehry zich binnenin het gebouw kunnen uitleven. Vanuit de enorme foyer kijk je op het atrium dat dieper in het gebouw ligt. De vloer van het atrium is van glas. Er doorheen zijn een conferentiecentrum en een café te zien. Middenin het atrium staat een van glas en staal gemaakt soort paardenhoofd. Hierin is het auditorium gevestigd. Het atrium is niet vrij toegankelijk, maar vanaf de grote hal krijg je een aardige impressie.

6. Akademie der Künste

De Akademie der Künste vertegenwoordigt de kunst tegenover staat en maatschappij. De Akademie is het enige gebouw aan de Pariser Platz dat (deels) bleef staan na de tweede wereldoorlog. Terwijl de hoofdbouw afbrandde, bleven de tentoonstellingszalen aan de achterkant staan. Deze werden tussen 1960 en 1990 in de DDR gebruikt als werkruimten voor drukkerij en fotografie.

Na de val van de muur kregen de architecten Günther Behnisch en Manfred Sabatke de opdracht een gebouw te ontwerpen waarin de, inmiddels onder monumentenzorg geplaatste, tentoonstellingszalen waren geïntegreerd. Zij gaven het gebouw een geheel glazen façade. Daarmee overtraden ze de regels voor de bebouwing van de Pariser Platz. Alle gebouwen moesten een stenen front hebben. Omdat de glazen gevel de tentoonstellingszalen zichtbaar maakt, kregen ze ontheffing van de regels.

7. Adlon Hotel

Het Adlon Hotel werd in 1907 geopend en groeide uit tot een van de meest beroemde hotels in de wereld. Charly Chaplin verbleef er, en Theodore Roosevelt, Albert Einstein, Marlene Dietrich en Bertolt Brecht. Het hotel raakte na de tweede wereldoorlog door een brand zwaar beschadigd. Later, na de herbouw in 1997, kreeg het hotel koningin Elisabeth II van Engeland, George W. Bush, Bill Clinton en Michael Jackson (die er in 2002 zijn baby uit het raam liet bungelen) op bezoek. Je hoeft er geen kamer te nemen om de grandeur te voelen. Loop een rondje door de lobby en proef de sfeer.

Wilhelmstrasse

Het Adlon ligt op de hoek van Unter den Linden en de Wilhelmstrasse. Deze wandeling doet de Wilhelmstrasse niet aan, maar de straat is zo belangrijk in de geschiedenis van Berlijn dat hij niet onvernoemd mag blijven. De Wilhelmstrasse is vanaf het begin van de negentiende eeuw regeringscentrum van eerst Pruisen en later het Duitse Rijk geweest. Ook tijdens het bewind van de Nationaal-Socialisten werd Duitsland vanuit hier geregeerd. Hier lagen de kantoren van Hitler, Goebels en Göring. De meeste gebouwen zijn in de tweede wereldoorlog verwoest en daarna gesloopt. Er zijn woningen voor in de plaats gekomen. Alleen het gebouw van het Reichsluftfahrtministerium staat er nog. Daarin is nu het Duitse ministerie van financiën gevestigd. (Het gebouw staat helemaal aan het eind van de straat rechts en is onderdeel van de wandeling 'Kreuzberg'.)

8. Britische Botschaft

Wie vanuit Unter den Linden een blik in de Wilhelmstrasse werpt, ziet meteen het opvallende gebouw van de Engelse Ambassade. Het gebouw is uniek; het valt meteen op. Uit een strakke stenen gevel steekt een lichtblauwe doos. Dieper in het gebouw staat een grote paarse cilinder. De gevel vraagt erom bekeken te worden. Architect Michael Wilford spot met de strenge bouwregels. De gevel van

Wilford is voor meer dan de helft (een belangrijke bouwregel) uit steen opgetrokken en strak vormgegeven. Als je ernaar kijkt, krijg je de indruk dat hij een stenen gevel voor het eigenlijke gebouw plaatste. De ramen liggen zo diep in het gebouw dat het lijkt alsof ze er niet bij horen. Alsof de gevel alleen maar is neergezet om aan de wetsdienaren tegemoet te komen. Achter de gevel staat het eigenlijke gebouw en dat gaat zijn eigen gang.

Unter den Linden

Als je langs het Adlon Hotel van de Pariser Platz wegloupt, zie je voor je Unter den Linden. De boulevard is met recht de bekendste straat in Berlijn. De straat is één groot architectuurmuseum met bouwwerken uit alle tijden. Vrijwel elk gebouw staat voor een interessante geschiedenis. Unter den Linden is verder de as die andere bekende straten en pleinen met elkaar verbindt. De Wilhelmstrasse, het Museumsinsel en de Pariser Platz liggen allemaal aan Unter den Linden.

Kurfürst Johan George liet hier in 1573 voor het eerst een weg aanleggen. De weg leidde van zijn paleis aan het oostelijke uiteinde van Unter den Linden naar de Tiergarten in het westen, waar hij graag ging jagen. Daarna is de straat een aantal keren veranderd. Alleen al de bomen, ooit Lindebomen uit Nederland, zijn zes keer vervangen. De bomen stierven door verschillende oorzaken. Van woelende varkens tot kalk van de huizenbouw en van lekkende gasleidingen tot hondenurine. Uiteindelijk zorgde de tweede wereldoorlog voor de grootste slachting. Na de oorlog stonden er nog maar vier bomen. De 380 bomen die er nu staan, zijn in de DDR-tijd geplant. Het zijn allang geen Linden meer. Het is meer een dwarsdoorsnede van de soorten waar men in de DDR aan kon komen.

9. Russische Botshaft

De Russische ambassade is tussen 1950 en 1953 gebouwd door architect Friedrich Skujin. Het gebouw lijkt op oudere gebouwen die in de omgeving staan. Veel van de details zijn ontleend aan het classicistische repertoire. De invloed van de belangrijke Berlijnse architect Karl Friedrich Schinkel is zichtbaar. Hij gebruikt soortgelijke pilaren en sokkels, dezelfde borstweringen en dezelfde dakopbouw. Toch ziet de Russische ambassade er heel anders uit dan de gebouwen van Schinkel. De Stalinistische invloed ontnemt het gebouw elke emotie. De zwaarte en de strakheid maken het ongevoelig voor welke invloed dan ook. Het levert een kil monumentaal beeld op.

10. Staatsbibliothek Haus 1

In het gebouw aan de overkant (nr. 8) is de historische afdeling van de Staatsbibliothek ondergebracht. Behalve de collectie is vooral het binnenhof de moeite van het bezoeken waard. De met klimop begroeide gevel is versierd met ornamenten en afbeeldingen. De banken bieden een mooie gelegenheid om even uit te blazen.

11. Reiterstandbild Friedrichs des Grossen

Het ruiterstandbeeld op de middenberm van Unter den Linden is een van de belangrijkste Duitse sculpturen uit de negentiende eeuw. Het beeld van Christian Daniel Rauch markeert het begin van een meer realistische stroming in de beeldhouwkunst. De sculptuur verbeeldt koning Friedrich II van Pruisen (Frederik de Grote) zittend op een paard. Frederik de Grote, ook Alte Fritz genoemd, was tot zijn dood in 1786 koning van Pruisen. Middels het voeren van verschillende oorlogen maakte hij van Pruisen een grootmacht in Europa. Zoals gezegd stond hij ook aan de basis van de aanleg van de Bebelplatz. Op de sokkel staan afbeeldingen van tijdgenoten van Friedrich; generaals die onder hem hebben gediend en wetenschappers.

Bebelplatz

Vorbij het standbeeld van Friedrich sta je eigenlijk midden op de Bebelplatz. In de huidige praktijk ligt het plein rechts van je, maar in de oorspronkelijke plannen liep Unter den Linden midden over het plein. Het idee voor dit plein ontstond rond 1740. Koning Friedrich II (Frederik de Grote) wilde een plein aanleggen dat het architectonische centrum van Pruisen zou zijn. Daarom wordt het plein ook wel 'Forum Fridericianum' genoemd. Slechts een deel van de plannen werd gerealiseerd.

De gebouwen die het plein maken zijn (vanaf rechts tegen de wijzers van de klok in): de oude bibliotheek (12), Sankt-Hedwigs-Kathedrale (13), Staatsopera (14) en aan de overkant van Unter den Linden de Humboldt-universiteit (15).

De Bebelplatz was in mei 1933 het middelpunt van de boekverbranding. De nazi's hadden een aantal schrijvers als niet-Duits gekwalificeerd. Boeken van schrijvers als Sigmund Freud, Berthold Brecht, Karl Marx en Heinrich Mann werden massaal verbrand. Een monument midden op het plein herinnert aan deze zwarte bladzijde uit de Duitse geschiedenis. In de grond verzonken zijn onder een glasplaat de lege boekenplanken te zien.

12. Alte Bibliothek

De Alte Bibliothek werd tot 1914 gebruikt als bibliotheek. Het gebouw herbergt nu de juridische faculteit van de Humboldt Universiteit. Het idee voor deze bibliotheek kwam van Koning Friedrich II van Pruisen (Frederik de grote). Hij bezat in zijn paleis een boekenverzameling die zijn familie door de eeuwen heen bijeen had verzameld. Deze verzameling was alleen toegankelijk voor mensen van het koningshuis, de adel en hoge ambtenaren. Friedrich vond dat het volk zich moest ontwikkelen. Daarom wilde hij de verzameling boeken toegankelijk maken voor alle burgers. Niet voor niets staat boven de hoofdingang de Latijnse spreuk: 'nutrimentum spiritus'; 'voedsel voor de geest'. Het gebouw wordt vanwege zijn vorm ook wel 'de commode' genoemd.

13. Sankt-Hedwigs-Kathedrale

De Sankt-Hedwigs-kathedrale (1747) is het middelpunt van het katholieke leven in Berlijn. In de kathedraal liggen veel Duitse bisschoppen begraven. Ook ligt hier de priester Bernhard Lichtenberg. Hij stierf in 1943 tijdens het transport naar het concentratiekamp Dachau en werd door Paus Johannes-Paulus II zalig verklaard. De graven bevinden zich in een zogenaamde onderkerk. Die is via een brede trap vanuit de kathedraal te bereiken.

14. Staatsoper Unter den Linden

De Staatsoper Unter den Linden is het oudste theatergebouw in Berlijn. Het gebouw symboliseert als geen ander bouwwerk de culturele aspiraties van het achttiende eeuwse Pruisen. Naar een voorstelling gaan in de Staatsoper betekent een sprookjeswereld binnenstappen. Dat komt niet alleen door het gebouw dat nog steeds de sfeer uitademt van twee eeuwen geleden, maar ook door de sjeke toeschouwers die in avondjurk en smoking verschijnen. (Bezoek in spijkerbroek mag overigens ook.)

15. Humboldt-Universität zu Berlin

Het hoofdgebouw van de Humboldt-universiteit aan Unter den Linden is gevestigd in het voormalige Palais des Prinzen Heinrich. Het paleis werd tussen 1748 en 1753 gebouwd voor prins Heinrich von Preussen. Hij was de jongere broer van de latere Pruisische koning Friedrich II (Frederik de Grote). Koning Friedrich-Wilhelm III schonk het paleis in 1809 aan de universiteit die toen net was opgericht. In de tweede wereldoorlog is het gebouw voor een groot deel vernield. Het is na de oorlog in twee fasen herbouwd. De architectuur van het oude paleis heeft daarbij als uitgangspunt gediend. De huidige hoofdbouw ziet er aan de buitenkant net zo uit als het oorspronkelijke paleis. Slechts een trappenhuis in het oostelijke deel van het hoofdgebouw stamt nog echt uit die tijd.

16. Neue Wache

Naast de Humboldt-universiteit (nr. 4) staat de Neue Wache. De Neue Wache (Karl Friedrich Schinkel, 1818) is aanvankelijk gebouwd als wachthuis voor de koninklijke wacht en als gedenkplaats voor de gevallen van de Napoleontische oorlogen (1792 – 1812). Vanaf 1931 was de Neue Wache vooral een gedenkplaats voor de gevallen in de eerste wereldoorlog. Sinds 1993 doet het gebouw dienst als centrale gedenkplaats van de Bondsrepubliek Duitsland voor de slachtoffers van oorlog en geweld. De Neue Wache weet, ondanks zijn geringe afmetingen en ondanks de ligging tussen imposante gebouwen, een grote monumentaliteit uit te stralen. Binnen staat een kopie van het beeld 'treurende moeder met dode zoon' van Käthe Kollwitz. Een opening in het dak zorgt voor stemmig licht. De Neue Wache roept, meer dan andere gebouwen aan Unter den Linden, sympathie op. Het gebouw beroert.

17. Deutsches Historisches Museum

Naast de Neue Wache ligt op nr. 2 het Duits historisch museum. Het museum is gevestigd in het voormalige Zeughaus. Dit gebouw wordt door velen gezien als het mooiste gebouw aan Unter den Linden. Het is in ieder geval het oudste nog bestaande gebouw aan deze pronkallee. Van 1730 tot 1876 deed het Zeughaus dienst als arsenaal. Al snel bevond zich hier het grootste wapendepot van Pruisen. Vanaf 1828 werd het gebouw opengesteld voor het publiek dat hier de kracht van Pruisen met eigen ogen kon aanschouwen.

Na de tweede wereldoorlog werd het gebouw door de DDR in gebruik genomen om de Duitse geschiedenis te vertellen vanuit een marxistisch-leninistisch perspectief. Na de hereniging van de Duitslanden werd de verzameling van het Duits-historisch museum, in 1987 in West-Berlijn opgericht, naar het Zeughaus overgebracht. Het Museum werd op 2 juni 2006 officieel geopend. In het museum wordt een beeld geschetst van tweeduizend jaar Duitse geschiedenis.

18. Kronprinzenpalais

Het Kronprinzenpalais is een laat-classicistisch paleis. Het paleis is lange tijd door het Pruisische koningshuis gebruikt als stadspaleis. In de DDR-tijd deed het dienst als gastenverblijf voor belangrijke staatsgasten. Op 31 augustus 1990 werd hier het verenigingsverdrag van de Duitslanden getekend.

Schlossbrücke

We staan nu aan het oostelijke uiteinde van Unter den Linden. Voor ons ligt de Schlossbrücke. De brug dankt zijn naam aan het Stadtschloss dat eeuwenlang op de andere oever van het Spreekanal, rechts voor ons, stond. De schlossbrücke is een van de mooiste bruggen in Berlijn. De brug dankt zijn beroemdheid vooral aan de balustraden met maritieme motieven en de acht godenbeelden die op sokkels langs de kant staan. De brug is gebouwd tussen 1821 en 1824. Het ontwerp is van Karl Friedrich Schinkel. Ook de sculpturen zijn in eerste instantie door Schinkel bedacht. Geldgebrek maakte dat het plaatsen van de beelden werd uitgesteld. De plannen zijn later door Friedrich August Stüler aangepast. De beelden zijn uiteindelijk na Schinkels dood geplaatst.

19. Berliner Stadtschloss

Sinds de vijftiende eeuw beschikte Berlijn over een Stadtschloss (stadspaleis). Opeenvolgende vorsten hadden hier hun residentie. Het paleis raakte tijdens de tweede wereldoorlog zwaar beschadigd. Het DDR-regime besloot de ruïne in 1950 op te blazen. Het paleis paste niet in de plannen voor een socialistisch centrum van Oost-Berlijn. Op de plek van het Stadtschloss verrees het Palast der Republik; een gebouw uit staal en glas dat dienst deed als parlamentsgebouw en cultuurcentrum. Na de Wende was het Palast toe aan een grondige renovatie. Die werd door de aanwezigheid van veel en gevaarlijk asbest zeer kostbaar. Sloop was, ondanks de kosten van 10 miljoen euro, goedkoper. Het Palast werd in de afgelopen vijf jaar afgebroken. Op de grasvlakte die achterbleef zal in de komende jaren het oude Stadtschloss weer worden opgebouwd. Onder de naam 'Humboldt-Forum' verrijst een gebouw plaats zal bieden aan musea en bibliotheken.

Museumsinsel

Het museumsinsel, links van de weg, is een van de belangrijkste museumcomplexen in de wereld. Sinds 1999 staat het op de werelderfgoedlijst van de UNESCO. Zowel de architectuur van de verschillende gebouwen als de collectie die ze herbergen is erg bijzonder.

De musea staan op het noordelijk deel van een eiland dat tussen Spree en Spreekanaal ligt. Vanuit verschillende kanten is het eiland via een brug bereikbaar. Omdat de gebouwen op dit deel van het eiland, op de Deutcher Dom na, allemaal een museum herbergen, werd vanaf 1870 gesproken van het Museumsinsel.

Het Museumsinsel ondergaat de laatste jaren een grootscheepse renovatie. De musea worden een voor een gerenoveerd en ook de infrastructuur van het hele gebied wordt onder handen genomen. Uiteindelijk zullen de musea door een onderaardse gang met elkaar verbonden worden. Boven de grond houden ze hun eigen identiteit, maar ondergronds vormen ze één groot kunstcomplex.

21. Berliner Dom

De Berliner Dom behoort tot de belangrijkste protestante kerkgebouwen in Duitsland. De Dom bestaat uit een hoofdkerk en een naastgelegen doopkerk. Onder de hoofdkerk liggen de graven van de vorsten van het huis Hohenzollern. Dit Duitse vorstenhuis ontwikkelde zich van graven en keurvorsten van het gebied Brandenburg via hertogen en koningen van Pruisen tot uiteindelijk het Duitse keizerschap.

De kerk raakte in 1944 zwaar beschadigd. Tijdens de koude oorlog bleef de Dom ongebruikt. Na de val van de muur werd het gebouw gerenoveerd en in 1993 werd de kerk weer in gebruik genomen. Vooral de pronksarcophagen zijn de moeite van een bezoek waard.

22. Altes Museum

Het Altes Museum is het eerste museum dat je ziet; meteen achter de Lustgarten. Het Altes Museum was het eerste zelfstandige museumgebouw in Berlijn. Het hoort tot de belangrijkste classicistische bouwwerken in de stad. Het museum werd in 1830 opgericht om de kunst die van de Fransen was geroofd toegankelijk te maken voor het publiek.

Het Altes Museum toont nu kunst en sculpturen van de Grieken en de Romeinen. Daarbij biedt het museum in de bovenzaal plaats aan de verzameling van het Egyptisch museum. Dit is tijdelijk. Als het Neues Museum in 2009 klaar is, zal de Egyptische collectie daar een vaste plek krijgen.

23. Alte Nationalgalerie

Als je rechts langs het Altes Museum loopt, zie je voor je de Alte Nationalgalerie. Het museum is gebouwd in de vorm van een Korintische tempel. Aan de voorkant vormen acht zuilen een zuilengang. Op drie verdiepingen staan en hangen werken van Caspar David Friedrich, Claude Monet, Auguste Renoir, Edgar Degas en andere bekende namen uit de negentiende eeuw. Hoogtepunten in de collectie zijn 'Monnik aan zee' van Friedrich en 'Het dodeneiland' van Arnold Böcklin.

24. Neues Museum

Links naast de Alte Nationalgalerie staat het Neues Museum. Het museum is tussen 1843 en 1855 ontstaan omdat het Altes Museum niet genoeg plaats had voor de complete kunstverzameling. Het gebouw is vooral beroemd om de fresco's in het trappenhuis. De muurschilderingen beslaan drie etages. Verder is er de oogstrelende Egyptische tuin van architect Friedrich August Stüler. Het gebouw is tussen 2005 en 2009 helemaal gerenoveerd. Sinds de heropening in de herfst van 2009 wordt in het Neues Museum onder andere de Egyptische verzameling en de papyrusverzameling getoond. Pronkstuk is de buste van koningin Nefertiti.

25. Pergamon Museum

Loop langs het Neues Museum, steek het water over en ga naar rechts. Bij de volgende brug rechts ligt het Pergamonmuseum. Het museum stamt uit 1930. Het is het laatste museum dat op het Museumsinsel zijn deuren opende. Het museum is speciaal gebouwd voor de antiekverzameling. De enorme omvang van de collectie maakte dat het museum de hele ruimte tussen Neues Museum, Nationalgalerie en S-bahn inneemt.

Het Pergamonmuseum toont vondsten uit Zuid-oost Europa en Voor-Azië. Daaronder is een aantal bouwwerken van grote omvang. Het museum dankt zijn naam aan het Pergamonaltaar dat een centrale plek inneemt in het gebouw. Een andere trekpleister is de marktpoort van Milet. Beide werken zijn in originele staat en grootte opgebouwd in speciaal daarvoor ontworpen zalen. Na Schloss Neuschwanstein in Beieren is het Pergamon het drukst bezochte museum in Duitsland.

26. Bodemuseum

Achter het Pergamon, daar waar Spree en Spreekanaal bij elkaar komen, staat ingeklemd tussen de twee waterwegen het Bodemuseum. Het gebouw heeft de vorm van een taartpunt. Het opent zich voor de bezoeker aan de smalste zijde. Om de ingang bereikbaar te maken, zijn links en rechts over het water bruggen gebouwd.

Het Bodemuseum is in oktober 2006 weer open gegaan na zes jaar van renovatie. Het gebouw is helemaal in oude luister hersteld. Het museum biedt plaats aan verschillende collecties. Het meest bekend is de verzameling Byzantijnse kunst. Daarnaast heeft het museum een prachtige verzameling sculpturen uit de periode 900-1900.

27. DDR-Museum

Het DDR-museum geeft bezoekers een beeld van het alledaagse leven in deze voormalige socialistische heilstaat. Dit kleine museum aan de oever van de Spree is vooral bedoeld als een doe-museum. De bezoeker trekt laden open, kijkt in kasten, gaat in een Trabant zitten en loopt door een nagebouwde plattenbau-woning. Er kan geluisterd worden naar DDR-bands, gevoeld aan Oost-Duitse kunstvezels, gekeken naar babykleertjes en gebladerd in seksuele voorlichtingsboeken. Leuk voor wie weinig weet over de DDR.

28. Marx-Engels Forum

Het Marx-Engels-Forum is een park dat is aangelegd ter ere van de grote inspiratiebronnen van het socialisme: Karl Marx en Friedrich Engels. Blikvanger in het park is het grote standbeeld van de twee naamgevers. Marx zit op een stoel en Engels staat daarnaast; 3,85 meter groot. Na de Wende ontstak een hevige discussie over de toekomst van het park. Voorstanders van sloop staan lijnrecht tegenover diegenen die vinden dat het park een symbool is van de geschiedenis van Duitsland. Vooralsnog staan Marx en Engels er nog en zijn er geen plannen om hen daar weg te halen. Het beeld is misschien wel het meest gefotografeerde in Berlijn. Toeristen laten zich graag vereeuwigen; op schoot bij Marx of leunend tegen Engels.

29. Rotes Rathaus

Het Rotes Rathaus is het stadhuis van Berlijn. Het werd tussen 1861 en 1869 gebouwd en diende als werkplek voor opeenvolgende burgemeesters. Ten tijde van de DDR zetelde hier de burgemeester van Oost-Berlijn. Die van West-Berlijn hield kantoor in het stadhuis van Schöneberg in het westen van de stad. Sinds 1991 doet het Rathaus weer dienst als gemeentehuis voor heel Berlijn. Hier zetelt Klaus Wowereit, de huidige burgemeester.

30. Fernsehturm

De Berliner Fernsehturm (1969) is het belangrijkste herkenningsteken van Berlijn. Deze 365-meter hoge toren is het hoogste bouwwerk in Duitsland. Het gebouw is vooral bekend om de grote bol die vlak onder de top zit. In die bol zijn een uitkijkhuis en een restaurant gevestigd. Wie in het restaurant zit hoeft niet bang te zijn dat het uitzicht saai wordt. De bol draait rond dus het beeld verandert steeds. Bijzonder aan de Fernsehturm is dat het om een televisietoren gaat die midden in het stadscentrum staat. Dat is niet zomaar. De toren moest het symbool worden van de politiek-economische macht van de DDR. Om de toren te kunnen bouwen, zijn de gebouwen die er stonden gesloopt en is het middeleeuwse stratenverloop weggevaallen. De bouw was een flinke aderlating voor de DDR. De kosten lagen vele malen hoger dan begroot. Een deel van de gebruikte materialen moest uit het westen komen. Het veiligheidsglas kwam bijvoorbeeld uit Nederland.

31. Alexanderplatz

De Alexanderplatz is in 1805 vernoemd naar tsaar Alexander I die in dat jaar Pruisen bezoekt. Door de snelle industrialisering kwamen in de 19e eeuw en begin 20ste eeuw in de omgeving van het plein veel mensen wonen. Armoede was troef. Op de Alexanderplatz en in de omgeving daarvan lag het leven letterlijk op straat. Alfred Döblin heeft dat prachtig beschreven in zijn roman 'Berlin Alexanderplatz'. Het plein raakte in de tweede wereldoorlog zwaar beschadigd. Na de oorlog werd het door de DDR in Sovjetstijl weer opgebouwd. Het werd een grote winderige vlakte met daaromheen functioneel ontworpen grijze gebouwen.

Sinds de val van de muur heeft het plein een grote gedaanteverandering ondergaan. Het Galeria Kaufhof, ooit een sober DDR-warenhuis, is helemaal gerenoveerd en kan zich meten met de meest luxe warenhuizen. Rechts aan de overkant is in 2007 Alexa verzezen; een opvallend winkelcentrum met als trekpleister de grootste Mediamarkt in Europa. Ook op andere plekken verrijzen moderne gebouwen die het plein meer cachet moeten geven.

Peter van der Laak voor berlijninfo.nl © 2012 Stichting Kavelpraet Nijmegen